

INNOVATSION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALARNING O‘RNI

O‘ktamov Madadjon

SHDPI “Informatika va uni o‘qitish metodikasi” o‘qituvchisi

Musirmonov Shohboz

SHDPI “Informatika va uni o‘qitish metodikasi” o‘qituvchisi

Toshpo‘lotova Jasmina

SHDPI “Matematika va informatika” yo‘nalishi talabasi

Innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirishda moliyaviy texnologiyalarning o'rni juda katta. Bu texnologiyalar, moliyaviy sohaning yangilashini, samaradorlikni va harakatlanishini kuchaytiradi. Quyidagi yo'llar bilan moliyaviy texnologiyalar innovatsion iqtisodiyotni rivojlantiradi:

Elektron moliya tizimlari-elektron moliya tizimlari, moliyaviy operatsiyalarni avtomatlashtirish va to'liq boshqarish imkonini yaratadi. Bu tizimlar, pul o'tkazmalari, hisob-kitob, hisobotlar va boshqa moliyaviy jarayonlarni boshqarishda foydalaniladi. Elektron moliya tizimlari moliya bozorini rivojlantirishda transparensiyani oshirish, xavfsizlikni ta'minlash va operatsiyalarni tez-tez amalga oshirish imkonini beradi.

Kriptoalyutalar va blokchain texnologiyasi-kriptoalyutalar va blokchain texnologiyasi, moliyaviy operatsiyalarni xavfsiz va transparensiyali ravishda bajarishda yordam beradi. Blokchain, moliyaviy ma'lumotlarni o'z ichiga oladi va ularga o'zgarimaslik, xavfsizlik va aniqlik kiritadi.

Sifatli ma'lumotlar va aniq analitika-moliyaviy sohada sifatli ma'lumotlar va aniqlikga ega bo'lish, innovatsion iqtisodiyotning rivojlanishida muhimdir. Analitik modellar, ma'lumotlar tahlili va sifatli statistika yordamida moliyaviy tashkilotlar o'z faoliyatlarini yaxshi boshqarish va strategik qarorlar qabul qilishlari mumkin bo'ladi.

Internet of things (iot)-IoT texnologiyasi, moliyaviy sohada zamonaviy avtomatlashtirishni kuchaytiradi. Bankomatlar, to'lov terminallari, moliyaviy qurilmalar va boshqa qurilmalar IoT orqali bir-biriga bog'liq bo'lishadi va operatsiyalarni tezlashtiradi.

Robotlar va avtomatlashtirilgan tizimlar-moliyaviy tashkilotlarda robotlar va avtomatlashtirilgan tizimlar, moliyaviy operatsiyalarni tezlashtirish va kamtar xato qilishga yordam beradi. Bu, ish faoliyatini optimallashtirish, moliyaviy xizmat sifatini oshirish va ishlab chiqarish jarayonlarini rivojlantirishda muhimdir.

Fintex (moliyaviy texnologiyalar)-fintex texnologiyalari, traditsion moliyaviy xizmatlarni yangilash va yangi xizmatlarni ishlab chiqishda yordam beradi. Mobil to'lovlar, moliyaviy platformalar, mobil bank xizmatlari va boshqa fintex yechimlari moliyaviy sohaning innovatsion rivojlanishida muhim rol o'ynaydi.

Moliyaviy texnologiyalar, moliya bozorini o'zlashtirish, operatsiyalarni tezlashtirish va transparensiyani oshirishda juda muhim rol o'ynaydi. Innovatsion iqtisodiyotda bu texnologiyalardan foydalanish, moliya sohasini yanada samarali, sodda va tezkor qilish imkonini yaratadi.

Moliyaviy texnologiyalari, innovatsion iqtisodiyotning asosiy qismlariga kirish imkonini yaratadi. Bu texnologiyalar orqali, kompyuterlar, internet, mobil qurilmalar, boshqaruv tizimlari va boshqa vositalar orqali ma'lumotlarni o'rganish, almashinuv qilish va ulardan foydalanish mumkin bo'lgan bozorlar yaratiladi. Moliyaviy texnologiyalari innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirishda ko'p yo'nalishlarda ishlatiladi. Ular biznes jarayonlarini avtomatlashtirish, mahsulotlar va xizmatlar sifatini oshirish, mijozlarga taqdim etishning shakllarini yangilash jarayonlarini optimallashtirish kabi vazifalarni bajarishda yordam beradi. Moliyaviy texnologiyalari innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirishda asosiy muammolar orasida infrastruktura, rivojlanayotgan mamlakatlar va sohalarning texnologik yengilligi, axborot xavfsizligi va maxfiylik, ma'lumotlar ustida nazorat va boshqaruv, kuchli kompyuterlar va yuqori tezlikli internetga ega bo'lish kabi faktorlar kiritiladi.

Moliyaviy texnologiyalar ma'lumotlarni jalb qilish, saqlash, o'rganish, o'zaro almashish va ulardan foydalanish jarayonlarini o'rganish va avtomatlashga yordam beradi. Bu esa innovatsiyalar va yangiliklarni tezroq amalga oshirish va iqtisodiy rivojlanishni sur'atli qilishga imkon beradi.

Moliyaviy texnologiyalar rivojlanishi kompyuterlar, telekommunikatsiyalar, internet va boshqa texnologiyalarning integratsiyasi bilan bog'liqdir. Bunda asosiy jarayonlardan biri ma'lumotlar va kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi va ulardan foydalanishning kengayishi hisoblanadi. Bu texnologiyalar avtomatlashtirish, ma'lumot analitikasi, bulut xizmatlari, ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish, virtual va masshtablashtirilgan reallik, ish uchun jamlanmalar va boshqalar kabi jarayonlarga qo'shimcha imkoniyatlar yaratishda o'z vazifalarini bajarishadi.

Innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirishda moliyaviy texnologiyalarning quyidagi yo'nalishlarining o'rni katta:

Kommunikatsiya. Axborot texnologiyalari global kommunikatsiya kanallarini yaratadi va ularga oson kirish imkonini beradi. Bu shaxsiy va korporativ kompyuterlar, smartfonlar, internet, e-pochta, ijtimoiy tarmoqlar va boshqa kommunikatsiya vositalari orqali ma'lumot almashish va aloqalar o'rnatishni osonlashtiradi. Bu esa innovatsiyalar va yuqori sohalarda hamkorlikni rivojlantirishda katta ahamiyatga ega bo'ladi.

Ma'lumotlar va tahlil. Axborot texnologiyalari ma'lumotlarni yig'ish, saqlash va tahlil qilishda muhim ahamiyatga ega. Bu ma'lumotlar bazalari, ma'lumotlar analitikasi, boshqaruv tizimlari va ma'lumot olish usullari orqali amalga oshiriladi. Ma'lumotlar analitikasi va ma'lumotlar vizualizatsiyasi yordamida iqtisodiy olaylarni tahlil qilish, trendlarni aniqlash va qarorlar qabul qilishga asoslanadi.

Tashqi va ichki ishlarni avtomatlashtirish. Axborot texnologiyalari ish jarayonlarini avtomatlashtirishga yordam beradi va bu esa ish faoliyatini sur'atli va samarali qilishga imkon beradi. Bu boshqaruv tizimlari, avtomatlashtirilgan ish jarayonlari, robotlar, ishlab chiqarish texnikasi va boshqalar kabi vositalar orqali amalga oshiriladi. Bu esa ishlab chiqarishni optimallashtirish, xato darajalarini pasaytirish, ishga qo'yish jarayonlarini samarali qilishga yordam beradi.

Innovatsiyalar va startaplar. Axborot texnologiyalari innovatsiyalar va startaplarni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Bu yangi idealar va loyihalar yaratish, ularga moliyaviy va boshqa qo'llab-quvvatlashni taqdim etish, tahlil qilish va rivojlantirish jarayonlarini o'rganish va innovatsiyalar o'rtasida hamkorlikni o'zlashtirish jarayonlarini tashkil etishga yordam beradi. Axborot texnologiyalari startaplar uchun yuqori darajada innovatsion muhit yaratishga va ularga xalqaro bozorlarga kirish imkonini beradi.

Elektron moliyalashtirish va e-tijorat. Axborot texnologiyalari elektron moliyalashtirish va e-tijorat sohasida ham muhim ahamiyatga ega. Bu onlayn to'lov tizimlari, elektron moliyalashtirish platformalari, elektron savdo platformalari va boshqalar orqali amalga oshiriladi. Bu esa xaridorgohlar va mijozlar uchun qulaylik yaratadi, savdo jarayonlarini samarali qilishga imkon beradi va xalqaro savdo hamkorliklarini osonlashtiradi.

Shunday qilib moliyaviy texnologiyalar innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirishda katta ahamiyatga ega bo'ladi. Ularning yordamida ma'lumotlarni jalb qilish, tahlil qilish, avtomatlashtirish, kommunikatsiyani osonlashtirish, innovatsiyalarni tez amalga oshirish va startaplarni rivojlantirish imkoniyatlari yaratiladi. Bu esa iqtisodiy rivojlanishni va yangiliklarni tezroq amalga oshirishga imkon beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Madadjon O'ktamov. "Kuzatuv quduqlarida yer osti suvlarini gidrorejim parametrlarini masofaviy nazorat qilishning avtomatlashgan tizimlari." *Science and Education* 2.12 (2021): 202-211.

2. Uktamov, M. "MODELING THE PROFESSIONAL TRAINING DEVELOPMENT OF FUTURE TEACHERS THROUGH COMPUTER TRAINING." *Science and innovation* 2.B9 (2023): 139-141.

3. Israilovich, D. O., & Komilovna, T. L. (2022). Optimization of Validity of Text Information Based On Mechanisms with Soft Clustering. *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, 2(2), 369-373.

4. Абдувалиева, Зебинисо Абдулхамидовна, and Луиза Комиловна Турсунова. "МАТЕМАТИЧЕСКИЙ АППАРАТ МЕТОДОВ ПРИНЯТИЯ РЕШЕНИЯ ДОКУМЕНТООБОРОТА В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ." *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research* (2022): 296-299.

5. Israilovich, D. O., & Komilovna, T. L. (2022). MECHANISMS FOR OPTIMIZATION OF DETECTION AND CORRECTION OF ERRORS IN COMPUTER TEXT PROCESSING SYSTEMS. *Journal of Engineering And Technology Research*, 10(1), 1-7.